

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ.
(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. เสนอโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๗ (๘) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ได้บุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารประเทศและเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. มีเนื้อหารวม จำนวน ๙๒ มาตรา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

- กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

- กำหนดให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๒) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๗/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(ร่างมาตรา ๓)

- กำหนดบทนิยาม

ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน และให้หมายความรวมถึงข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ กรรมการ หรือผู้อำนวยการการเลือก แต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

“วันเลือก” หมายความว่า วันที่คณะกรรมการประกาศกำหนดให้เป็นวันเลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ แล้วแต่กรณี

“ผู้อำนวยการการเลือก” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ ผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัด หรือผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศ แล้วแต่กรณี

“สถานที่เลือก” หมายความว่า สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกกำหนดให้เป็นสถานที่เลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ แล้วแต่กรณี

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

“อำเภอ” หมายความว่ารวมถึงเขตด้วย

“ศาลากลางจังหวัด” หมายความว่ารวมถึงศาลาว่าการกรุงเทพมหานครด้วย

“ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่ารวมถึงสำนักงานเขตด้วย

“ผู้สูงอายุ” หมายความว่า ผู้มีอายุตั้งแต่หกสิบปีขึ้นไป

(ร่างมาตรา ๔)

- กำหนดเกี่ยวกับการแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ การประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และกำหนดเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการในการกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด (ร่างมาตรา ๕)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการพิจารณาและมีคำวินิจฉัยของศาลฎีกา และการปฏิบัติหน้าที่ของศาลฎีกาเกี่ยวกับการเลือกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(ร่างมาตรา ๖)

- กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือก รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการอื่นใดที่จำเป็นได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งหรือที่มิได้มีบัญญัติไว้แล้วเป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๗)

- กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน ต้องมีการประชุมคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๘)

- กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๙)

หมวด ๑ ผู้สมัครและการสมัครรับเลือก

- กำหนดว่าการแบ่งกลุ่มตามมาตรา ๑๑ เป็นไปเพื่อให้บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ ทุกคน มีสิทธิสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ (ร่างมาตรา ๑๐)

- กำหนดจำนวนสมาชิกวุฒิสภา และกำหนดกลุ่มโดยจัดแบ่งตามความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะหรือประโยชน์ร่วมกัน หรือการทำงาน หรือเคยทำงาน ด้านต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลที่สมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ลงสมัครตามคุณสมบัติของตน (ร่างมาตรา ๑๑)

- กำหนดให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา กำหนดเกี่ยวกับ ระยะเวลารับสมัคร และวันเลือก ทั้งในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ (ร่างมาตรา ๑๒)

- กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัคร (ร่างมาตรา ๑๓)

- กำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร (ร่างมาตรา ๑๔)

- กำหนดการยื่นใบสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา กำหนดสิทธิสมัคร เพื่อเข้ารับเลือกในกลุ่มตามมาตรา ๑๑ และกำหนดแบบใบสมัคร วิธีการสมัคร ระยะเวลาการสมัคร สถานที่สมัคร การเรียงลำดับผู้สมัคร และวิธีการชำระค่าธรรมเนียมการสมัคร (ร่างมาตรา ๑๕)

- กำหนดเอกสารและหลักฐานประกอบการสมัคร (ร่างมาตรา ๑๖)

- กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมการสมัคร (ร่างมาตรา ๑๗)

- กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติในกรณีมีเหตุจำเป็นเฉพาะพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการรับสมัครหรือเลือกได้ภายในระยะเวลาหรือในวันที่กำหนด เพราะเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นใด (ร่างมาตรา ๑๘)

- กำหนดห้ามคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เปิดเผยรายชื่อผู้สมัคร และจำนวนผู้สมัครในแต่ละกลุ่มจนกว่าจะพ้นระยะเวลารับสมัคร (ร่างมาตรา ๑๙)

- กำหนดว่าการเลือกในระดับอำเภอให้กระทำได้แม้จะไม่มีผู้สมัครครบทุกกลุ่ม ตามมาตรา ๑๑ (ร่างมาตรา ๒๐)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในกรณีที่ความปรากฏต่อผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอว่า ผู้สมัครผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือสมัครมากกว่าหนึ่งกลุ่มหรือหนึ่งอำเภอ หรือแสดงข้อมูลในใบสมัครหรือเอกสารหรือหลักฐานประกอบการสมัครอันเป็นเท็จ (ร่างมาตรา ๒๑)

- กำหนดหลักเกณฑ์การประกาศบัญชีรายชื่อผู้สมัครทุกกลุ่มในเขตอำเภอ ให้ประชาชนทราบ (ร่างมาตรา ๒๒)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ สิ่งไม่รับสมัครผู้ใด หรือส่งลบบชื่อผู้สมัครผู้ใด (ร่างมาตรา ๒๓)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติกรณีที่ผู้สมัครถูกลบบชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครก่อนการดำเนินการเลือกในระดับจังหวัดหรือระดับประเทศ (ร่างมาตรา ๒๔)

หมวด ๒ ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือก

- กำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือ แนะนำ อำนวยความสะดวก และรายงานปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภา และกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ (ร่างมาตรา ๒๕)

- กำหนดให้เลขาธิการเป็นผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศ ให้กรรมการและเลขานุการตามมาตรา ๒๕ (๒) เป็นผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัด และให้กรรมการและเลขานุการตามมาตรา ๒๕ (๓) เป็นผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ (ร่างมาตรา ๒๖)

- กำหนดว่าเมื่อพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภามีผลใช้บังคับให้ผู้อำนวยการการเลือกเป็นผู้ดำเนินการให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๒๗)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการแต่งตั้งบุคคลให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัดหรือผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ (ร่างมาตรา ๒๘)

- กำหนดหน้าที่และอำนาจแก่ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ ในการดำเนินการให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับอำเภอ (ร่างมาตรา ๒๙)

- กำหนดหน้าที่และอำนาจแก่ผู้อำนวยการการเลือกระดับจังหวัด ในการดำเนินการให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับจังหวัด (ร่างมาตรา ๓๐)

- กำหนดหน้าที่และอำนาจแก่ผู้อำนวยการการเลือกระดับประเทศ ในการดำเนินการให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับประเทศ (ร่างมาตรา ๓๑)

- กำหนดให้ประธานและกรรมการในคณะกรรมการระดับจังหวัด และในคณะกรรมการระดับอำเภอ ผู้อำนวยการการเลือก และพนักงานเจ้าหน้าที่ มีสิทธิได้รับเบี้ยเลี้ยง ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๓๒)

- กำหนดห้ามมิให้กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ประธานและกรรมการ ในคณะกรรมการระดับจังหวัดหรือในคณะกรรมการระดับอำเภอ ผู้อำนวยการการเลือก หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หลีกเลียง ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดขวางมิให้การเป็นไปตาม กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการ คณะกรรมการระดับจังหวัด คณะกรรมการระดับอำเภอ ผู้อำนวยการการเลือก หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกำหนดยกเว้นความผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง หากบุคคลดังกล่าวได้กระทำโดยสุจริต (ร่างมาตรา ๓๓)

หมวด ๓ การเลือก

- กำหนดว่าการเลือกสมาชิกวุฒิสภาให้ใช้วิธีลงคะแนนลับตามวิธีการที่กำหนด ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๓๔)

- กำหนดว่าในกรณีมีเหตุจำเป็นเฉพาะพื้นที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการเลือกได้ ภายในระยะเวลาหรือในวันที่กำหนดเพราะเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุตวิสัย หรือเหตุจำเป็น อื่นใด คณะกรรมการอาจกำหนดวันเลือกใหม่ของการเลือกระดับอำเภอ การเลือกระดับจังหวัด หรือการเลือกระดับประเทศตามความจำเป็นก็ได้ (ร่างมาตรา ๓๕)

- กำหนดว่าผู้สมัครอาจแนะนำตัวได้ตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้สมัคร จะช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัว ต้องปฏิบัติตามวิธีการ และเงื่อนไขดังกล่าว (ร่างมาตรา ๓๖)

- กำหนดห้ามผู้ซึ่งมิใช่ผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกขั้นต้น เข้าไปในสถานที่เลือก ในระหว่างการดำเนินการเลือก ทั้งในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ เว้นแต่ เป็นบุคคลตามข้อยกเว้น (ร่างมาตรา ๓๗)

- กำหนดห้ามผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกขั้นต้นผู้ใดนำเข้าไปหรือใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่อาจใช้เพื่อติดต่อสื่อสารหรือเพื่อบันทึกภาพและเสียง หรืออุปกรณ์อื่นใดตามที่ คณะกรรมการกำหนดในสถานที่เลือก รวมทั้งบริเวณโดยรอบสถานที่เลือก ในระหว่าง การดำเนินการเลือก ทั้งในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ (ร่างมาตรา ๓๘)

- กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ ผู้มีสิทธิเลือกเข้าไป ณ สถานที่เลือก หรือมิให้ไปถึง ณ สถานที่เลือกภายในกำหนดเวลาที่จะเลือก (ร่างมาตรา ๓๙)

- กำหนดวิธีดำเนินการในการเลือกระดับอำเภอ (ร่างมาตรา ๔๐)

- กำหนดวิธีดำเนินการในการเลือกระดับจังหวัด (ร่างมาตรา ๔๑)

- กำหนดวิธีดำเนินการในการเลือกระดับประเทศ (ร่างมาตรา ๔๒)

- กำหนดว่าในกรณีที่คณะกรรมการกำหนดให้มีการนับคะแนนด้วยเครื่องกล หรือเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ ถ้าได้ดำเนินการนั้นโดยเปิดเผย ให้ถือว่าเป็นการนับคะแนนโดยเปิดเผย แล้ว (ร่างมาตรา ๔๓)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในกรณีที่ผู้สมัครในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ เห็นว่าการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกของคณะกรรมการ ผู้อำนวยการเลือก หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ร่างมาตรา ๔๔)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภากลุ่มใดมีจำนวน ไม่ครบ ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลงหรือด้วยเหตุอื่นใดอันมิใช่เพราะเหตุถึงคราวออกตามอายุ ของวุฒิสภา (ร่างมาตรา ๔๕)

- กำหนดหลักเกณฑ์กรณีที่ให้คณะกรรมการสั่งลบบรายชื่อของบุคคลออกจาก บัญชีสำรอง (ร่างมาตรา ๔๖)

- กำหนดว่าในกรณีตามมาตรา ๔๖ (๔) และในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า บุคคลในบัญชีสำรองผู้ใดลาออกโดยเจตนาเพื่อให้บุคคลในลำดับถัดไปได้รับเลื่อนขึ้นเป็นสมาชิก วุฒิสภา หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลในลำดับถัดไปหรือบุคคลอื่นใดได้ให้ หรือสัญญา ว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่สมาชิกวุฒิสภาหรือบุคคลในบัญชีสำรองเพื่อลาออก ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น (ร่างมาตรา ๔๗)

- กำหนดว่าหีบบัตรและบัตรลงคะแนน ให้มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำหนด ในการกำหนดเกี่ยวกับหีบบัตรต้องกำหนดให้สามารถใช้หีบบัตรเดิมได้ด้วย (ร่างมาตรา ๔๘)

- กำหนดว่าวิธีการลงคะแนน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๔๙)

- กำหนดห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใดใช้บัตรอื่นอันมิใช่บัตรลงคะแนนตามมาตรา ๔๘ ลงคะแนนเลือก (ร่างมาตรา ๕๐)

- กำหนดห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใดนำบัตรลงคะแนนออกไปจากสถานที่เลือก (ร่างมาตรา ๕๑)

- กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจงใจทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใด ไว้ที่บัตรลงคะแนน (ร่างมาตรา ๕๒)

- กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดนำบัตรลงคะแนนใส่ลงในหีบบัตรลงคะแนนโดยไม่มีอำนาจ โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตน เพื่อเลือกโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรลงคะแนนเพิ่มขึ้น จากความจริง (ร่างมาตรา ๕๓)

- กำหนดห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใดใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดถ่ายภาพ บัตรลงคะแนน (ร่างมาตรา ๕๔)

- กำหนดห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกนำบัตรลงคะแนนที่เลือกแล้วแสดงต่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าจะเลือกหรือไม่เลือกผู้ใด (ร่างมาตรา ๕๕)

- กำหนดกรณีที่ให้ถือว่าเป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนน (ร่างมาตรา ๕๖)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในกรณีที่ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกเป็นคนพิการ หรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ หรือผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิเลือก (ร่างมาตรา ๕๗)

หมวด ๔ การควบคุมการเลือกให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

- กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร (ร่างมาตรา ๕๘)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในกรณีมาก่อนประกาศผลการเลือก หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม (ร่างมาตรา ๕๙)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในกรณีมาก่อนประกาศผลการเลือก ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการใด หรือรู้เห็นกับการกระทำใดของบุคคลอื่น อันทำให้การเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม (ร่างมาตรา ๖๐)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ใดให้เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อจูงใจให้ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือก ลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้ใด (ร่างมาตรา ๖๑)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ ในกรณีคณะกรรมการประกาศผลการเลือกตามมาตรา ๔๒ วรรคสองแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น อันทำให้การเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม (ร่างมาตรา ๖๒)

- กำหนดว่าเมื่อคณะกรรมการประกาศผลการเลือกตามมาตรา ๔๒ วรรคสองแล้ว หากความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า (ร่างมาตรา ๖๓)

หมวด ๕ การคัดค้าน

- กำหนดให้ผู้สมัครในระดับอำเภอ หรือผู้มีสิทธิเลือกในระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านว่าการเลือกในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศที่ตนสมัครหรือมีสิทธิเลือก แล้วแต่กรณี มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในกรณีดังกล่าว (ร่างมาตรา ๖๔)

หมวด ๖ บทกำหนดโทษ

- กำหนดมาตรการในการกันบุคคลไว้เป็นพยาน และการเพิกถอนการกันไว้เป็นพยาน (ร่างมาตรา ๖๕)

- กำหนดว่าในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยมีกำหนดระยะเวลาหรือสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้การเพิกถอนสิทธิดังกล่าวมีผลในทันทีและเริ่มนับระยะเวลานับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๖๖)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้สมัครเข้ารับเลือกมากกว่าหนึ่งกลุ่มหรือมากกว่าหนึ่งอำเภออันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง (ร่างมาตรา ๖๗)

- กำหนดความผิดและโทษแก่กรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งฝ่าฝืนมาตรา ๑๙ (ร่างมาตรา ๖๘)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง (ร่างมาตรา ๖๙)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้สมัครที่ไม่ปฏิบัติตามวิธีการหรือเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๓๖ (ร่างมาตรา ๗๐)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง หรือขัดขึ้นไม่ยอมออกจากสถานที่เลือกตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง (ร่างมาตรา ๗๑)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๓ (ร่างมาตรา ๗๒)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ (ร่างมาตรา ๗๓)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้รู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกไม่ว่าเพราะเหตุใด ได้สมัครรับเลือก (ร่างมาตรา ๗๔)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้ที่รับรอง หรือเป็นพยานซึ่งลงลายมือชื่อรับรองเอกสารหรือหลักฐานที่ใช้ประกอบการสมัครเป็นเท็จ (ร่างมาตรา ๗๕)

- กำหนดความผิดและโทษแก่กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดในพรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่กระทำการโดยวิธีใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือให้ผู้สมัครผู้ใดได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือทำให้ผู้สมัครผู้ใดไม่ได้รับเลือก และผู้สมัครที่ยินยอมให้กรรมการบริหาร หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดในพรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ช่วยเหลือเพื่อให้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา (ร่างมาตรา ๗๖)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้กระทำการตามที่กำหนดไว้ เพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือถอนการสมัคร หรือกระทำการใด ๆ อันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะเลือกหรือได้รับเลือก หรือเพื่อจูงใจให้ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้ใด (ร่างมาตรา ๗๗)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้กระทำการอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๗๘)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้เรียกหรือรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดเพื่อลงสมัครรับเลือกหรือไม่ลงสมัครรับเลือกเพื่อประโยชน์แก่ผู้สมัครผู้ใด (ร่างมาตรา ๗๙)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้จงใจกระทำด้วยประการใด ๆ ให้บัตรลงคะแนนชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ (ร่างมาตรา ๘๐)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้มีสิทธิเลือกที่เรียกรับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อเลือกหรืองดเว้นไม่เลือกผู้ใด (ร่างมาตรา ๘๑)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลง หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไปซึ่งหีบบัตรลงคะแนนหรือบัตรลงคะแนน หรือเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกที่ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกได้จัดทำตั้งแต่เวลาที่ได้เปิดและปิดหีบบัตรลงคะแนนที่ตั้งไว้เพื่อการเลือก หรือภายหลังที่ได้ปิดหีบบัตรลงคะแนนนั้นเพื่อรักษาไว้เมื่อการเลือกได้เสร็จสิ้นแล้ว (ร่างมาตรา ๘๒)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้ไม่ได้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการเก็บรักษาบัตรลงคะแนนสำหรับการเลือกสมาชิกวุฒิสภา มีหรือครอบครองไว้ซึ่งบัตรลงคะแนน ไม่ว่าจะบัตรลงคะแนนนั้นจะเป็นบัตรลงคะแนนที่สำนักงานเป็นผู้จัดให้มีขึ้นหรือไม่ (ร่างมาตรา ๘๓)

- กำหนดความผิดและโทษแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จูงใจนับบัตรลงคะแนนหรือนับคะแนนให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใดโดยมิได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรลงคะแนนชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้หรืออ่านบัตรลงคะแนนให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการเลือกไม่ตรงความเป็นจริง (ร่างมาตรา ๘๔)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ เกี่ยวกับผลของการเลือก (ร่างมาตรา ๘๕)

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด และเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกใหม่ ไม่ว่าจะมีการร้องขอหรือไม่ (ร่างมาตรา ๘๖)

- กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้เปิดเผยหรือเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ผู้สมัคร หรือผู้เลือก เกี่ยวกับการออกเสียงเลือกในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งจนถึงเวลาปิดการเลือก (ร่างมาตรา ๘๗)

- กำหนดว่าในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ของสถานที่เลือก ให้ถือว่าผู้สมัครนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๘๘)

- กำหนดว่าผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ นอกராชาอาณาจักรจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร และการกระทำของผู้เป็นตัวการด้วยกันผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้น แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าตัวการผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร (ร่างมาตรา ๘๙)

บทเฉพาะกาล

- กำหนดว่าในวาระเริ่มแรก ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยห้าสิบคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติถวายคำแนะนำ และกำหนดให้การสรรหาและแต่งตั้งเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด (ร่างมาตรา ๙๐)

- กำหนดว่าในการดำเนินการเลือกบุคคลเพื่อเสนอชื่อต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา ๙๐ (ก) ให้ดำเนินการตามมาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ เว้นแต่กรณีมาตรา ๔๒ วรรคสอง โดยให้คณะกรรมการแจ้งรายชื่อผู้ได้รับคะแนนสูงสุดในแต่ละกลุ่มตั้งแต่ลำดับที่หนึ่งถึงลำดับที่สิบของแต่ละกลุ่ม เป็นผู้ได้รับเลือกเพื่อส่งรายชื่อให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติพิจารณาคัดเลือกให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อไป (ร่างมาตรา ๙๑)

- กำหนดให้ในการคัดเลือกบุคคลจากบัญชีสำรองเพื่อแทนตำแหน่งที่ว่างตามมาตรา ๙๐ (ค) และตามมาตรา ๙๑ ให้นำความในมาตรา ๔๕ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๙๒)

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.*

ข้อดี

เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ได้บุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถอันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารประเทศและเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยจำแนกข้อดีไว้ ดังนี้

๑. ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเมื่อสมาชิกวุฒิสภาเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีที่มาจากภาคส่วนต่าง ๆ อย่างหลากหลายซึ่งจะส่งผลให้มีการสะท้อนแนวคิดและพิจารณาในทุกบริบทของสังคมอย่างรอบด้าน รวมทั้งการถ่วงดุลการกฏหมาย และการประนีประนอมทางความคิดความต้องการเพื่อสร้างความเห็นชอบร่วมกัน

๒. เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน เมื่อสมาชิกวุฒิสภาเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีที่มาจากภาคส่วนต่าง ๆ อย่างหลากหลายซึ่งจะส่งผลให้มีการสะท้อนแนวคิดและพิจารณาในทุกบริบทของสังคมอย่างรอบด้านรวมทั้งการถ่วงดุลการกฏหมาย และการประนีประนอมทางความคิดความต้องการเพื่อสร้างความเห็นชอบร่วมกัน

ทั้งนี้ เพื่อกำหนดให้การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามีความหลากหลาย และทำให้ได้ผู้แทนปวงชนที่มีบทบาทแตกต่างกันไป ดังนั้น การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจะเป็นอย่างไร มีที่มาจากอย่างไร จะมาจากการแต่งตั้ง การสรรหา หรือมาจากการเลือกตั้ง หรือแบบผสมก็ตาม ต้องพิจารณาถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาด้วยว่าจะออกแบบให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มี

* เรียบเรียงโดย นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์ วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, จากหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.

บทบาทเป็น “สภาพี่เลี้ยง” ทำหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย หรือมีบทบาทเป็น “สภาตรวจสอบ” ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามระบบสองสภาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
